

Zamišljajući da um prednjači u odnosu na oči¹

*Sada smo bezbrižni, laki i nežni
Pomislimo: kako su tihi, snežni
vrhovi Urala.*

M. Crnjanski, *Sumatra*

Kada se malo osvrnemo oko sebe, možemo da ugledamo sav pad koji se dogodio u poslednjoj deceniji, počevši od raznih izbora, terorizma, okupacija, zalivskih problema, mediteranskih neuspeha, do migracija, ekoloških katastrofa, društva rizika, „neuspeh država“ i vlasti sa rečima o post-istini (čime se stvara mesto relativnim činjenicama). Celokupno okruženje kao da je opisano u rečima M. Crnjanskog: *Osetih, jednog dana, svu nemoć ljudskog života i zamršenost sudbine naše. Video sam da niko ne ide kuda hoće i primetio sam veze, dosad neposmatrane. Veze koje u sebi poseduju nesigurnost (precaire), kao i nedostatak. Svet u kojem su vlade, svojom brzinom i neoliberalnim stavom, uspele da pokidaju sve dodire i kontakte socio-društvenog sistema i kulture. Ovakvo mimetičko pogoršanje² čini savremeni*

---

¹ *Imagining the brain closer than the eyes*, naziv je preuzet iz video rada Gary Hill-a, *Site Recited A Prologue*.

² Izraz koji koristi Hal Foster u knjizi *Loši novi dani (Bad New Days: Art, Criticism, Emergency, 2015.)* pri objašnjavanju sadašnjeg stanja u savremenoj umetnosti.

kapitalizam, u najmanju ruku, prekobrojnim, a filozofija i umetnost bivaju tako mesta gde se sva nesigurnost, kao i nedostaci, potrebe, odnosi, nalaze i iščitavaju kroz jednu reč – *aktuelizacija*. Drugim rečima, možemo reći da filozofija i umetnost pojačavaju svoje prisustvo kroz razbijeni prostor, virtuelni prostor, zabunu i zombi vreme u kojem obitavamo, sve zbog spektakla i želje koja budi i hrani aktuelnost.

Posledično, dolazimo do toga da *novi vrli svet* gradimo, ne iz dobrih starih vremena, već iz *novih loših*, koja nam se nude. Suprotstavljanje sadašnjosti može biti jedan od puteva, ali složiti se sa savremenošću i iz nje izvući nešto dobro, jeste još jedan od mogućih puteva. Drugim rečima, ne samo da izbor može biti ne/složiti se sa ponuđenim, insistirati na institucijama, resursima (političkim, kulturnim), i tako spavati u miru i razumu svakodnevice običnog čoveka, koji se suočava sa vanrednom situacijom danas, već i da se iz takve *kapitalističke korpe za smeće* izvuče najviše za opšte dobro. Ovim se poteže i pitanje bivstvovanja umetnika u takvom okruženju, koje nije čin zbnjenosti, već potez odgovornosti. Odgovornosti koja u sebi sadrži predstavu da je važno šta se uradi i odluka da se bude slobodan. A sloboda je uslov za odgovornost. Stalna borba u kojoj delo dobija sopstveno postojanje i koja u sebi sadrži dozu kritike onog što se vidi, okružuje, oseća, ...čeka. Stvaranje od onog što vam je najbliže pri ruci, mediji koji nisu definisani unapred, nisu ispunjeni značenjem i nemaju višak vrednosti, misteriju ili sumnju. Medij koji vam omogućava da radite sa njim, ujedno i da budete strpljivi, kako sebi ne biste dali na značaju. Iz takvog stava proizlazi da se utvrđene definicije preispituju i destabilizuju. Vekovna potreba za kvalitetom je ideja o neutralisanom i neka vrsta duha koji vam pomaže da pobegnute od stvarnog. Ipak, ovde možemo reći da nije samo reč o kvalitetu, već i o energiji. Energiji, koja vam je potrebna za razmišljanje, suočavanje, permanentno samoispitivanje, samodestrukciju, samopovređivanje, gde sebe stalno opterećujete, sve više i više, opet i opet i opet, ...borba za svoj rad. A gde smo mi u svemu tome?

Predrag Terzić